

Otec Nibenu

přeložil a komentářem opatřil Florin Jaliil

Úvod:

Přesát životopis vždy představuje určitou výzvu. Největší problém obvykle tkívá v tom, opatřit si co nejvíce podkladů, porovnat různé verze a podle nich určit, co si k nim autoři přibásnili. Například Waughin Jarth, když sepsal všeobecně uznávaný cyklus o vlčí královně samotské, použil více než stovku variant tohoto příběhu. Já si sice vytyčil podobný úkol, ovšem, co se podkladů týče, jsem měl práci podstatně jednodušší.

O Aldmerovi zvaném Topal Kormidelník, nejstarším známém tamrielském objeviteli, totiž existuje pouze jediný záznam. Do dnešní doby se dochovaly pouze čtyři krátké veršované útržky eposu "Otec Nibenu". I ty však nabízejí zajímavý, i když poněkud sporný pohled na středomeretický věk, kdy Topal Kormidelník nejspíš brázdil moře kolem Tamrielu.

Přestože je "Otec Nibenu" jediným písemným záznamem o cestách tohoto mořeplavce, existují i další důkazy, že se jedná o skutečnou historickou postavu. V pokladnici Křišťálové věže na Letních ostrovech jsou uloženy jeho hrubě kreslené, ale přesto úchvatné mapy, které jsou jeho odkazem celému Tamrielu.

Překlad aldmerské Udhendra Nibenu, "Otec Nibenu," je můj vlastní a uznávám, že jiní učenci mohou proti volbě některých slov něco namítat. Nemohu zaručit, že můj překlad plně vystihne krásu původních veršů: snažil jsem se především zachovat určitou soudržnost.

Fragment první:

Lodice druhá, Pasquiniel zvaná, jejímž kormidlem
Illio otáčel, k jihu směřovati měla.
Třetí pak, Niben, již kormidelník Topal vedl,
k milníku severovýchodnímu se vydala.
Tak rozkazy z Věže křišťálové zněly:
po osmdesát lun koráby nechť plují
a pak se vrátí, by objevy své vypověděly.
Však pouze Niben do Prvohradu přijel,
jeho loď plna zlata byla, koření, koží a tvorův
všelikých, mrtvých i živých přivážela.
Však běda, Starého Ehlnofeje Topal nenalezl.
Leč vyprávěl o zemích, jež navštívil, a o zázracích
podivuhodných, jimiž oplývají.
Po šedesáte šest dní a nocí moře brázdil. Drtivé
vlny, jež hřebeny svými zabíjeti chtěly, víry strašlivé
i mhu, jež jak oheň hořela, to vše překonal. Až k ústí
zátoky dojel, přistav na lučině sluncem prozářené.
Když s muži svými odpočíval, ozvalo se vytí děsivé
a z rokliny přetemné skřetové diví se přihnali,
tesáky lidožravé, krví zbrocené z hub jim trčely

Období úsvitu dějin bylo pro dějeprovce dlouho velkou neznámou. Z těchto veršů vyplývá, že prapůvodní zdroje byly celkem tři a každý z nich se otáčel kolem vlastní osy. Jeden z nich se pravděpodobně nacházel na jihu, druhý na severovýchodě a třetí na severozápadě.

Není zcela jasné, jak fungovaly, ale pravděpodobně byly spojeny s určitými energetickými siločarami. To jsou ony "milníky", v nichž se v tomto útržku hovoří a kam každý z kormidelníků namířil svůj koráb. Loď, jejíž jméno není v dochovaném textu zmíněno, se obrátila k severozápadu, kde leží Thras a Jokuda. Pasquiniel se vydal k jižnímu milníku, takže musel plout směrem k Pyandoneji. Topalův severovýchodní milník pak představoval hlavní tamrielskou pevninu.

Účel plavby tří lodí je z veršů také patrný - najít cestu zpět do Starého Ehlnofeje, aby se Aldmerové žijící nyní na Letních ostrovech dozvěděli, co se stalo s jejich starou vlastí. Jelikož se tato kniha zaměřuje na Topala Kormidelníka, teoriemi o tom, proč Aldmerové ze Starého Ehlnofeje odjeli, se zde nebudeme zabývat.

Kdyby tato studie vycházela jen a pouze z uvedené básně, musel bych souhlasit s učenci, kteří podle tradic věří, že ze Starého Ehlnofeje kdysi vyplulo několik lodí, které zastihla bouře. Ti, kteří přežili, se pak dostali na Letní ostrovy, ale bez svých milníků nevěděli, kterým směrem jejich vlast vlastně leží. Jak by jinak bylo možné vysvětlit, proč vypravili tři lodě, z nichž každá mířila na jinou stranu?

Je jasné, že když se vrátila pouze jediná loď, nevíme, zda některá z ostatních Starý Ehlnofey našla, nebo zda zahynuly na moři či rukama starých Pyandoneanů, Slimochů či Jokudanů. Pokud nebudeme Aldmery považovat za naprosté tupce, musíme připustit, že alespoň jedno z plavidel mířilo správným směrem. Klidně to mohl být i Topal, který jen neplul na severovýchod dostatečně daleko.

Topal tedy vyrazil z Prvohradu na severovýchod, což je shodou okolností nejdelší trasa, jakou lze plout přes Abecejské moře, aniž byste natrefili na jakoukoliv zemi. Kdyby býval zamířil přímo k východu, mohl za několik týdnů na hlavní pevninu narazit zhruba v místech, kde se nyní nalézá kolovijský západ Cyrodiilu. Pokud by se býval plavil na jihovýchod, mohl za pár dní skončit na pobřeží Valenského lesa. Náš kormidelník však, soudě podle jeho vlastních i soudobých map, cestoval přímou čarou na severovýchod. Přes Abecejské moře se tak dostal až do Iliacké zátoky a teprve po dvouměsíční plavbě narazil na pevninu kdesi u současného Anticlere.

Charakteristické zvlněné zelené kopce jižní Vysoké skály jsou pro tento kraj naprosto typické a s ničím nezaměnitelné. To může dosvědčit každý, kdo tyto končiny někdy navštívil. Otázka však zní, kde se zrovna v tomto kraji vzali skřeti? Podle tradice se tento národ vyvinul až poté, co se Aldmerové usadili na pevnině. Jako plnohodnotná rasa pak podle všeho povstali až v dobách Resdaynu, po slavné bitvě mezi Trinimakem a Boethiou.

Je možné, že se tradice mýlí. Domnělí skřeti mohli být ve skutečnosti nějakým domorodým kmenem, který zde sídlil předtím, než tuto zemi Aldmerové zkolonizovali. Možná se prostě jednalo o jakýsi "prokletý národ" - v aldmerštině "Orsimer", což je nyní synonymem pro "orka", čili skřeta. Snad se jednalo o nějaký jiný druh, jenž byl skřety nazván až v jiném věku. Škoda že útržek veršů končí právě zde a další neocenitelné informace jsou tak nenávratně ztraceny.

Co chybí mezi prvním druhým fragmentem je celkem jasné. Muselo mezitím uběhnout více než osmdesát měsíců, neboť Topal se nyní nalézá na opačné straně hlavní tamrielské pevniny a snaží se vyplout na jihozápad, zpět do Prvohradu, když byl svůj úkol nesplnil a Starý Ehlnofey nenalezl.

Fragment druhý:

Přes útesy ocelové nižádné cesty nevedlo,
jak obří chřtán ony jevíly se, a tak Niben
k jihu vyplul.
Když ostrov písčítý a lesem porostlý minul,
jenž mír a útočiště sliboval, posádka v jásot propukla.
Však radost jich hned v žalost se proměnila, kdyžtě
stín veliký ze stromů se zdvihl křídla kožnatá k nebi
roztáhl. Netopýru jsa podoben ještěř jak koráb obrovský
na nebožáky se vrhl. Však Topal jen luk svůj pozdvihl
a nestvůru do hlavy zasáhl. Když tělo veliké k zemi řtílo se,
optal se druha svého: "Myslíš, že jest již mrtev?"
A než bělovousý přikývnouti stačil, obludu pro jistotu
ještě v srdce střelil.
A tak po dalších čtyřicet a šest dnů Niben k jihu plul

Z těchto veršů vyplývá, že Topal byl nejen schopným navigátorem, kartografem, vypravěčem a hrdinou, který uměl přežít, ale byl též mistrem v lukostřelbě. Pochopitelně se může jednat pouze o básnickou licenci, ale archeologické nálezy nám poskytují jasné důkazy, že meretičtí Aldmerové byli skutečně velmi dobrými střelci. Jejich luky skládané z vrstev dřeva a rohoviny, zdobené hedvábnou stříbrnou nití, jsou nejen nádherné, ale podle odborníků i po tisíciletích stále nesmírně smrtonosné.

Bylo by lákavé si představit, že tehdejší mořeplavci bojovali s drakem, ale tvor, jemuž Topal v tomto fragmentu čelí, vypadá spíše na nějakého předchůdce létavce z útesu [cliff-racer], jací dnes přebývají v Morrowindu. Ona zrádná hradba pobřeží by odpovídala oblasti kolem Nekromu a místem, kde hnízdil onen "netopýří ještěř", by pak mohl být ostrov Gorne. Pokud vím, ve východním Morrowindu nyní žádné podobné nestvůry neexistují.

Fragment třetí:

Páchnoucí, zlé země bažinaté i s ještěry lidskými
k východu odplynuly. Srdce Topalovo i mužův jeho
radostí naplněno bylo, nebo oceán, čistý, sladký,
jak diamant modrý před nimi se prostíral.
Po čtyři dny v radostném plesu v severovýchod pluli,
kde Prvohrad lákal je. Však naděje opět zhynula,
když ostrov jak štít mocný před nimi se vynořiv
v cestě zabránil jim.
Topal Kormidelník zoufalý a smuten v mapy své hleděl,
v mapy, jež rýsoval věrně, by zjistil, zda lépe jest
k jihu plouti, kde kontinent končiti musí,
či snad po řece se dáti, jež k severu se vine.
"Na sever!" vzkřikli mužové jeho. "K severu jedme!
Bez obav k severu plujme!"

Když budeme sledovat Topalovu trasu, uvidíme, že obeplul okraj Morrowindu a ve snaze co nejvíce se držet svých
milníků se dostal až na jih Černých močálů. Bažiny, z nichž odplouval, nejspíše leží kdesi poblíž současného Gideonu.
Podle toho, co víme o Topalově povaze, si můžeme docela dobře představit, jaké zoufalství na něj nejspíš z Černého
močálu a Elsweyru padalo.

Byl to muž, který se maximálně snažil plnit zadané rozkazy a věděl, že do Prvohradu se dostane, vydá-li se po řece na
jihovýchod. To můžeme odvodit i z jeho map, neboť zakreslil jak morrowindské Vnitřní moře, tak i několik jeho přítoků z
Černých močálů, odkud ho jistě vyhnaly různé nemoci i argoňanské kmeny, jež byly zhoubou mnoha pozdějších
cestovatelů.

Když si vezmeme k ruce některou ze současných map Tamrielu, uvidíme, že v dané chvíli měl jet namísto k
severovýchodu na jih. Tenkrát ale nemohl vědět, že to, co považoval za nekonečnou pevninu, byl pouhý poloostrov.
Topal z jemu dostupných pramenů usoudil, že už cestoval příliš daleko na jih, a proto se chytře, ale nesprávně rozhodl
vydat nahoru po řece.

Je poněkud ironické, že právě tento jeho špatný odhad jej zapsal do dějin. Zátoka, kterou považoval za nekonečné moře,
se nyní zove Topalovou zátokou, a řeka, jež ho odlákala, nese jméno jeho lodi - Niben.

Fragment čtvrtý:

Po celé délce řeky démonové kočiči se hnali,
po dvou i čtvernožky loď sledovali, zelené zraky
na koráb upřené, syčící, plivající a ve vzteku
běsném řvouce.
Však námořníci na pobřeží vystoupiti nemuseli,
neb stromy ovocné zelené své paže k vodě
vztahovaly, jako by moře celé obejmouti chtěly.
Tak námořníci plody jejich otrhali dřív,
než-li lid kočiči k útoku se vzmoohl.
Po jedenácté dní pak k severu cestovali,
až k jezeru jak křišťál čistému dopluli
a osmi ostrovům krásným a mírným.
Bytosti nádherné barev přepestrých
je jazykem aldmerským přivítaly. Mužové
divili se tomu převelice, však brzy pochopili,
že tvorové ti jen, co slyší, opakují. Hovoří,
však slov vlastních nerozumějí. Cestovatelé
se smáli.

Topal Kormidelník však očarován byl, jak krásou
ostrovů těch, tak i lidských opeřenců, již na nich
přebývali. Tak zde Niben po celou lunu kotvil
a ptačí muži se vlastní řečí hovořiti naučili.
I pařáty svými psáti započali.
V radosti z poznatků nových králem svým
Topala učinili a ostrovy své darem
mu věnovali.
I pravil Topal, že jednoho dne vrátí se, dříve
však že v Prvohradu vrátiti se musí, v Prvohradu
tak vzdáleném.

Tento poslední útržek by se dal charakterizovat jako hořkosladký, a to hned z několika důvodů:

Víme, že ony podivné, přátelské opeřené bytosti, s nimiž se Kormidelník setkal, jsou již ztraceny - tato báseň je vlastně jediný historický pramen, kde je o těchto cyrodiilských ptačích tvorech zmínka. Vzdělání, jež jim Topal poskytl, je evidentně neuchránilo před zlým osudem, který nejspíš přišel z rukou "kočičích démonů", což byli pravděpodobně staří Khajiité.

Víme, že Topal a jeho posádka se z osmi ostrovů, jež v dnešní době tvoří oblast od Císařského Města až po Iliackou zátoku, už dál nedostala. Jeho mapy vyprávějí příběh, který ve ztracené básni již nenajdeme.

Z kreseb je patrné, že se se svým korábem plavil po řece Nibenu až do jezera Rumaru. Zde se pokusil prozkoumat několik jeho přítoků, z nichž ho však ani jeden nezavedl tam, kam potřeboval. V zoufalství, kterému zákonitě musel propadnout, se on i jeho těžce zkoušená posádka vydali na zpáteční cestu po řece Nibenu až do Topalovy zátoky.

Zde pak nejspíš zjistil svůj předchozí omyl, neboť vidíme, že obeplul poloostrov až do Elsweyru. Nakonec se vydal podél jeho pobřeží, kolem Valenského lesa a nakonec domů. Eposy obvykle končí šťastně, avšak z této hrdinské básně neznáme ani začátek ani konec. Nevíme tedy úplně přesně, co měl hlavní hrdina vykonat a nakolik se mu to podařilo.

Avšak můžeme směle říci, že i v těch několika verších se nám dochoval kus historie. Kromě prapodivných ptačích lidí, kteří měli přebývat v dnešním Cyrodiilu, tu nacházíme zmínky o starých skřetech (nejspíš), o dávných létavcích z útesů, o starých Argoňanech i o starých Khajiitech. A všechno proto, že se jeden muž snažil dostat domů a dopustil se přitom všech možných chyb a omylů.